

त्वं महतो लोकानजैषीरित्येतन्मम दर्शनं प्रत्यक्षं तेनाहं विस्मितोऽस्मीति भावः एतदर्थं नमिति पाठे स्पष्टार्थः ॥ १३ ॥ धर्मतपोदानानि पुण्यत्रये दृष्टांता इत्याह पुण्यस्यैवेति ॥ १४ ॥ मार्जनात्तीर्थस्नानात् अनुलेपनात् वेदव्रतसमापनात् ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ त्रिविधानीत्यस्यां त्यं पादं व्याचष्टे नवत्तमिति तस्य ब्रह्मनिष्ठस्य यज्ञादीनि पुण्यं द्रोहादीनि पापं ततो न्यूनपु

ट्षितस्तृषिताय त्वंदत्वेतद्दर्शनं मम ॥ अजैषीर्महतो लोकान्महायज्ञैरिव प्रभो ॥ १३ ॥ ततोदानपवित्रेण प्रीतोऽस्मितपसैव च ॥ पुण्यस्यैवहिते सत्त्वं पुण्यस्यैव च दर्शनं ॥ १४ ॥ पुण्यस्यैवाभिगंधस्ते मन्ये कर्मविधानजं ॥ अधिकं मार्जनात्तातथा चैवानुलेपनात् ॥ १५ ॥ शुभं सर्वपवित्रेभ्यो दानमेव परं द्विज ॥ नो चेत्सर्वपवित्रेभ्यो दानमेव परं भवेत् ॥ १६ ॥ यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशंससि ॥ तेषां श्रेष्ठतरं दानमिति मे नात्र संशयः ॥ १७ ॥ दानकृद्भिः कृतः पंथा येन यांति मनीषिणः ॥ ते हि प्राणस्य दातारस्तेषु धर्मः प्रतिष्ठितः ॥ १८ ॥ यथा वेदाः स्वधीताश्च यथा चेंद्रियसंयमः ॥ सर्वत्यागो यथा चेह तथा दानमनुत्तमं ॥ १९ ॥ त्वं हि तात महाबुद्धे सुखमेष्यसि शोभनं ॥ सुखात्सुखतरं प्राप्तिमाप्नुते मतिमान्नरः ॥ २० ॥ तन्नः प्रत्यक्षमेवेदमुपलभ्य मसंशयं ॥ श्रीमंतः प्राप्नुवंत्यर्थां दानं यज्ञं तथा सुखं ॥ २१ ॥ सुखादेव परं दुःखं दुःखादप्यपरं सुखं ॥ दृश्यते हि महाप्राज्ञ नियतं वै स्वभावतः ॥ २२ ॥ त्रिविधानीह वृत्तानि नरस्यादुर्मनीषिणः ॥ पुण्यमन्यत्यापमन्यन्न पुण्यं न च पापकं ॥ २३ ॥ नवत्तमन्यते तस्य मन्यते न च पातकं ॥ तथा स्वकर्मनिर्वृत्तं न पुण्यं न च पापकं ॥ २४ ॥ यज्ञदानतपःशीलानरा वै पुण्यकर्मिणः ॥ ये भिद्रुत्यंति भूतानि ते वै पापकृतो जनाः ॥ २५ ॥ द्रव्याण्याददते चैव दुःखं यांति पतंति च ॥ ततो न्यत्कर्म यत्किंचिन्न पुण्यं न च पातकं ॥ २६ ॥ रमस्वैधस्वमोदस्व देहि चैव यजस्व च ॥ न त्वामभिभविष्यंति वैद्यान च तपस्विनः ॥ २७ ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशास० दानधर्ममैत्रेयभिक्षायां विंशत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२० ॥ ॥ ७ ॥ भीष्म उवाच एवमुक्तः प्रत्युवाच मैत्रेयः कर्मपूजकः ॥ अत्यंतश्रीमतिकुले जातः प्राज्ञो बहुश्रुतः ॥ १ ॥ मैत्रेय उवाच असंशयं महाप्राज्ञ यथैवात्यतथैव तत् ॥ अनुज्ञातश्च भवता किंचिद्भूयामहं विभो ॥ २ ॥ व्यास उवाच यद्यदिच्छसि मैत्रेय यावद्यावद्यथा यथा ॥ ब्रूहितत्त्वं महाप्राज्ञ शुश्रूषेव च नंतव ॥ ३ ॥

पुण्यं न च पापकमिति स्वकर्मनिर्वृत्तं पुण्यं पापं च न मन्यत इत्यर्थः ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ त्वंतु पुण्यस्यैवाधिकारीत्याह रमस्वेति ॥ २७ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये दीपे विंशत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२० ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ एवमिति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥